

דָּבַר אַחַר, וְעַתָּה יְרוּם רֵאשִׁי, מָאֵי וְעַתָּה, כְּמוֹ  
וְאַתָּה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הָאֵל אֶתְמַר, עֵת  
דְּאִיהוּ דְרַגְמָא עֲלָאָה, וּמֵאֵן אִיהוּ הֵהוּא עֵת. דָּא ה"א,  
וְאֶקְרִי עַתָּה. וְעַתָּה, דָּא אִיהוּ וּבִי דִינִיה.

יְרוּם רֵאשִׁי, לְאַרְמָא לָהּ בִּיקְרָא וּמַלְכוּתָא. עַל  
אוּבֵי סְבִיבוֹתֵי, אֵלִין שְׂאָר מַלְכֵי אֶרְעָא.  
וְאַזְבַּחַהּ בְּאַהֲלוֹ, דָּא יְרוּשָׁלַם. בְּאַהֲלוֹ, דָּא אֶהֱל  
מוּעֵד. זְבַחֵי תְרוּעָה, לְמִשְׁמַע פֶּלַע עֲלִמָא. אֲשִׁירָה  
וְאַזְמַרְהָ, מִהֵהוּא סְטָרָא דְתְרוּעָה הִיא. דְּהָא  
מִתַּפֵּן, מִהֵהוּא סְטָרָא דְתְרוּעָה, הִיא אֶתְיָא  
שִׁירָה וְתוֹשְׁבַתָּא.

דָּבַר אַחַר, וְעַתָּה יְרוּם רֵאשִׁי, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.  
עַל אוּבֵי סְבִיבוֹתֵי, דָּא עֲשׂוּ וְכַל אֶפְרָכִין  
דִּילִיָּה. וְאַזְבַּחַהּ בְּאַהֲלוֹ, אֵלִין יִשְׂרָאֵל. זְבַחֵי תְרוּעָה,

לשון הקודש

ירושלים. בְּאַהֲלוֹ - זה אהל מועד. זְבַחֵי  
תְרוּעָה - שִׁישְׁמַע פֶּלַע הָעוֹלָם. אֲשִׁירָה  
וְאַזְמַרְהָ - מאותו צד שהיא התְרוּעָה.  
שְׁהַרֵי מִשְׁס, מִהֵצֵד שֶׁל הַתְרוּעָה, בְּהָא  
הַשִּׁירָה וְהַתְשׁוּבָתָא.

דָּבַר אַחַר וְעַתָּה יְרוּם רֵאשִׁי - זו כְּנֶסֶת  
יִשְׂרָאֵל. עַל אוּבֵי סְבִיבוֹתֵי - זה עֲשׂוּ וְכַל  
הַשְּׂרִים שֶׁלוֹ. וְאַזְבַּחַהּ בְּאַהֲלוֹ - אֵלוֹ

דָּבַר אַחַר וְעַתָּה יְרוּם רֵאשִׁי - מה זה  
וְעַתָּה? כְּמוֹ וְאַתָּה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, הַגָּה  
נִתְבָּאָר, עֵת שֶׁהִיא הַדְרָגָה הָעֲלִיּוֹנָה. וּמִי  
הִיא אוֹתָהּ הָעֵת? זו ה"א, וְנִקְרָאת עַתָּה.  
וְעַתָּה - זה הוא וּבִית דִּינֵנו.

יְרוּם רֵאשִׁי - לְהַרִים אוֹתָהּ בְּכַבּוּד  
וּמַלְכוּת. עַל אוּבֵי סְבִיבוֹתֵי - אֵלוֹ שְׂאָר  
מַלְכֵי הָאָרֶץ. וְאַזְבַּחַהּ בְּאַהֲלוֹ - זוֹ

דְּבַרְתִּיב, (תהלים נא) זְבַחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נְשַׁבְּרָה, בְּנִין  
לְאֶעֱבֹרָא דִּינָא מֵעֵלְמָא. אֲשִׁירָה וְאִזְמַרְה, לְאִזְדָּאָה  
וּלְשַׁבְּחָא לְקוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא, בְּלֹא פְסִיקוּ לְעוֹלָם.

דְּבַר אַחַר, וְעֵתָה יְרוּם רֵאשֵׁי, בְּכֹלָא, יַעַר טוֹב עַל  
יַעַר רָע. דְּבַרְתִּיב, עַל אוֹיְבֵי סְבִיבוֹתֵי, דָּא יַעַר  
הָרַע, דְּאִיהוּ סַחְרָנִיָּה דְּבַר נָשׁ, וְאִיהוּ שְׁנֵאִיָּה בְּכֹלָא.  
וְאִזְבְּחָה בְּאִהְלוּ זְבַחֵי תְרוּעָה, דָּא אוֹרִייתָא,  
דְּאִתִּיהֵיבַת מִסְטָרָא דְּאֶשָּׁא, בְּדְבַרְתִּיב (דברים לג) מִיִּמֵּינוּ  
אֵשׁ דָּת לָמוֹ. דְּהָא בְּנִין אוֹרִייתָא, יְרוּם רֵישִׁיָּה דְּבַר  
נָשׁ, וְאִתְבְּרוּ כָּל שְׁנֵאוֹי קְדָמוֹי. בְּדְבַרְתִּיב, (תהלים יח)  
תְּכַרִּיעַ קָמִי תַחְתִּי.

דְּבַר אַחַר וְעֵתָה יְרוּם רֵאשֵׁי, לְאִתְפַּלְלָא בְּאַבְהֹן,  
דְּהָא דוֹד מְלָכָא, אִית לִיָּה לְאִתְדַבְּקָא בְּאַבְהֹן,  
וּבְדִין יִתְרוּמִם וְסָלִיק לְעֵילָא, וְאִיהוּ בְּתַד קְשׁוּרָא בְּהוּ.

### לשון הקודש

הָאָדָם, וְהוּא שׁוּנָא אוֹתוּ בְּכָל. וְאִזְבְּחָה  
בְּאִהְלוּ זְבַחֵי תְרוּעָה – זוּ הַתּוֹרָה שְׁנַתְנָה  
מִצַּד הָאֵשׁ, בְּפִתּוּב (דברים לג) מִיִּמֵּינוּ אֵשׁ  
דָּת לָמוֹ. שְׁהָרִי בְּשִׁבִיל הַתּוֹרָה יְרוּם  
רֵאשֵׁי (שָׁל הָאָדָם) וְנִשְׁבְּרִים כָּל שׁוּנָאֵי  
לְפָנָיו, בְּפִתּוּב (תהלים יח) תְּכַרִּיעַ קָמִי תַחְתִּי.  
דְּבַר אַחַר וְעֵתָה יְרוּם רֵאשֵׁי – לְהַפְּלִל  
עַם הָאֲבוֹת, שְׁהָרִי דוֹד הַמְּלֹךְ יֵשׁ לוֹ

יִשְׂרָאֵל. זְבַחֵי תְרוּעָה – שְׁפִתּוּב (שם נא)  
זְבַחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נְשַׁבְּרָה, בְּדִי לְהַעֲבִיר  
אֶת הַדִּין מִן הָעוֹלָם. אֲשִׁירָה וְאִזְמַרְה –  
לְהוֹדוֹת וּלְשַׁבְּחַ לְקוּדְשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְלֹא  
הַפְּסֵק לְעוֹלָם.

דְּבַר אַחַר וְעֵתָה יְרוּם רֵאשֵׁי – בְּכָל, יַעַר  
טוֹב עַל יַעַר רָע, שְׁפִתּוּב עַל אוֹיְבֵי  
סְבִיבוֹתֵי, זֶה הַיַּעַר הָרַע שֶׁהוּא סְבִיב

על אויבי סביבותי, אליו אינון דבסטר שְמאלא, בלהו מארי דינין, דמתפנין לתפלא. וכדין שמשא אתחבר בסיהרא, והוי כלל חד.

תא חזי, כתיב, ויוסף הוא השליט על הארץ, דא שמשא דשליט בסיהרא, ונהיר לה וזן לה. הוא המשביר לכל עם הארץ, דהא הווא נהר דנגיד ונפיק, מניה אתזנו בלהו, ומתמן פרחין נשמתיין לכלל. ובגין דא, בלהו סגדין לגביה דהווא אתר, דהא לית לך מלה בעלמא, דלא תלי במזלא ואוקמוה:

ויבר יוסף את אחיו והם לא הכירוהו. רבי אלעזר פתח ואמר, (תהלים מט) למה אירא בימי רע עון עקבי יסבני. תא חזי, תלת אינון דדחלין ולא ידעין ממה דחלין, ואוקמוה. אבל אית מאן דדחיל,

### לשון הקודש

הארץ, שהרי אותו נהר ששופע ויוצא ממנו כלם נזונים ומשם פורחות הגשמות לכל, ומשום כך כלם משתחווים אל אותו המקום, שהרי אין לך דבר בעולם שלא תלוי במזל, ובארוהו.

ויבר יוסף את אחיו והם לא הכירוהו. רבי אלעזר פתח ואמר, (תהלים מט) למה אירע בימי רע עון עקבי יסבני. בא

להדבק עם האבות, ואז יתרומם ויעלה למעלה, והוא בקשר אחד עםם. על אויבי סביבותי – אלו הם שבצד השמאל, כלם פעלי הדינים שמתפנין לתפלא, ואז השמש מתחבר ללבנה, והכל הוא אחד. בא ראה, כתוב ויוסף הוא השליט על הארץ. זה השמש ששולט בלבנה ומאיר לה וזן אותה. הוא המשביר לכל עם

וְלֹא יָדַע מִמֶּה אִיהוּ דְחִיל, בְּנִין אֵינֹן חֲטָאֵי. דְּלֹא  
יָדַע דְּאֵינֹן חֲטָאִין, וְלֹא אֲשַׁנַּח בְּהוּ, וְאִיהוּ דְחִיל  
מִימֵי רַע.

**מָאן אֵינֹן יְמֵי רַע, אֲלִין אֵינֹן יוֹמִין דְּאֵינֹן אֲזִדְמָנָן**  
**בְּתַהוּא** (דף קצ"ח ע"ב) **רַע. וּמָאן אֵינֹן, (ד"א אִיהוּ) דְּאֵ**  
**יֶצֶר הָרַע, דְּאִיהוּ אֶקְרִי רַע. וְאִית לִיה יוֹמִין יְדִיעֹן,**  
**דְּאֲתִיְהִיב לִיה רְשׁוּ בְּעֵלְמָא, לְאַסְטָאָה לְכָל אֵינֹן**  
**דְּמִסְאָבֵי אֲרַחֲיָהוּ. דְּמָאן דְּאֲתִי לְאַסְתָּאָבָא, מִסְאָבֵי**  
**לִיה. וְאֲלִין אֵינֹן אֶקְרוּן יְמֵי רַע, וְאֲלִין מִמֶּנּוּ עַל**  
**אֵינֹן חוֹבִין דְּדָשִׁין בְּהוּ בְּנֵי נָשָׂא פְּעַקְבִּיָהוּ.**

**תָּא חַזִּי, כָּל אֵינֹן דְּמִסְאָבֵי אֲרַחֲיָהוּ, כַּמְּה תְּבִילֵי**  
**טְהִירִין אֲזִדְמָנָן לְגַבִּיָהוּ, וּמִסְאָבֵי לְהוּ.**  
**בְּאַרְחָא דְּבַעֵי בַר נָשׁ לְמִיָּהָ, בְּתַהוּא אֲרַחָא**

### לשון הקודש

יְדוּעִים שְׁנַתְנַת לֹו רְשׁוֹת בְּעוֹלָם לְהַסְטִין  
לְכָל אוֹתָם שְׁמַטְמָאִים אֶת דְּרַבְיָהֶם. שְׂמִי  
שָׂבָא לְהַטְמָא – מְטַמְאִים אוֹתוֹ, וְאֵלֶּה  
הֵם שְׁנַקְרָאִים יְמֵי רַע, וְאֵלֹו מְמַנִּים עַל  
אוֹתָם חֲטָאִים שְׂדָשִׁים אוֹתָם בְּנֵי אָדָם  
בְּעַקְבִּיָהֶם.

**בַּא רְאָה, כָּל אוֹתָם שְׁמַטְמָאִים אֶת**  
**דְּרַבְיָהֶם, כַּמְּה קְבוּעוֹת שֶׁל מְזִיקִים**  
**מִזְדַּמְנִים אֶעֱלֶם וּמְטַמְאִים אוֹתָם. בְּדַרְדֵּךְ**

רְאָה, שְׁלֹשָׁה הֵם שְׁפוֹחָדִים וְלֹא יוֹדְעִים  
מִמֶּה הֵם פּוֹחָדִים, וּבְאַרוּהוּ. אֲבָל מִי  
שְׁפוֹחַד וְלֹא יוֹדַע מִמֶּה הוּא פּוֹחַד –  
מִשׁוּם אוֹתָם הַחֲטָאִים שֶׁלֹא יוֹדַע שֶׁהֵם  
חֲטָאִים, וְלֹא מְשַׁנֵּחַ בְּהֶם, וְהוּא פּוֹחַד  
מִימֵי רַע.

**מִי הֵם יְמֵי רַע? אֵלֹו הֵם הַיָּמִים שֶׁהֵם**  
**מִזְדַּמְנִים בְּאוֹתוֹ רַע, וּמִי הֵם? זֶה וְהוּא**  
**יֶצֶר הָרַע, שֶׁהוּא נִקְרָא רַע, וַיֵּשׁ לוֹ יָמִים**

מְדַבְּרִין לִיה מִמֶּשׁ. אֶתִּי בַר נָשׁ לְאֶתְדַפְּאָה, כִּמְה  
 אֵינוֹן דְּמִסִּיעִין לִיה.

הָא תַנִּינָן, דְּכִד בַר נָשׁ קָם בְּצַפְרָא, בָּעֵי לְאַסְחָא  
 יְדוּי, מִגּוּ נְטָלָא דְמִיָּא, דְּאִיהוּ מְאָנָא לְיִטּוּל  
 מִיְנִיה מִיָּא. מִגּוּ מָאן דְּאַסְחֵי יְדוּי בְּקַדְמִיתָא, כִּמְה  
 דְּאוּקְמוּתָּהּ. וְתָא חֲזִי, בְּגִין נְטָלָא דָּא, אוּקְיִמְנָא מְלָה.

וְתוּ, דְּבַעֲיָא לִיה לְבַר נָשׁ, לְנְטָלָא יְדָא יְמִינָא  
 בְּשִׁמְאָלָא. בְּגִין לְשִׁלְטָאָה יְמִינָא עַל שְׁמָאָלָא,  
 וְיִתְסְחֵי יְמִינָא מִן שְׁמָאָלָא, וּבְגִין כִּד אִיהוּ נְטִילָא.  
 וְעַל דָּא, מָאן דְּנְטִיל יְדוּי, יִטּוּל יְמִינָא בְּשִׁמְאָלָא,  
 לְשִׁלְטָאָה יְמִינָא עַל שְׁמָאָלָא. בְּגִין דְּלָא יְהִיב דּוּכְתָא  
 לְיִצֵּר הָרַע לְשִׁלְטָאָה כְּלָל, וְהָא אוּקְיִמְנָא.

תָּא חֲזִי, בְּשַׁעְתָּא דְּדִינָא בִישָׂא שְׁלֵטָא, לָא אֶתִּיב  
 יְדִיה מְלֵאכְאָשָׁא. וּבְשַׁעְתָּא דִּימִינָא שְׁלֵטָא עַל

לשון הקודש

ועוד, שצריך אדם לטל יד ימין  
 בשמאל, כדי להשליט ימין על שמאל,  
 וירחץ הימין מן השמאל, ומשום זה היא  
 נטילה. ועל כן מי שנוטל ידו, יטל ימין  
 בשמאל, להשליט הימין על השמאל,  
 כדי שלא יתן מקום ליצור הרע לשלט  
 כלל, והנה בארנו.

בא ראה, בשעה שדין הרע שולט, לא

שאדם רוצה ללכת - באותה הדרך  
 מנהיגים אותו ממש. בא אדם להטהר -  
 כמה הם שפסיעים לו.

חרי שנינו, שפשע אדם קם בפקר, צריך  
 לרחץ ידיו מתוך נטלה של מים, שהוא  
 כלי לטל ממנו מים, מתוך מי שרחץ ידו  
 בראשונה, כמו שפארנהו. ובא ראה,  
 בשביל הנטלה הזו בארנו את הדבר.

עמין עובדי עבודת כוכבים ומזלות לתבא לון, חיים  
קדשא בריך הוא עליהו, ולא שצי לון.

ובגין כך, כל מאן דאיהו חטי, באינן חטאין דדש  
בהו ברגליו, לא ידע בהו, ודחיל תדירא. דוד  
מלבא הוה אסתמר תדיר מחובין אליו, וכד הוה  
נפיק לקרבא, הוה מפשפש לון. ועל דא לא דחיל  
לאגתא עמהון קרבא.

ותא חזי, ארבע מלכין הוו, מאן דשאיל דא לא  
שאיל דא. דוד אמר, (תהלים יח) ארדוף אויבי  
ואשיגם ולא אשוב עד פלותם. מאי טעמא, בגין  
דהוה אסתמר מאליו חובין, ולא יהיב דוכתא  
לשנאוי לשלטאה. ועל דא בעי למרדף אבתריהו  
תדיר, ולא ירדפון אינן אבתריה למתבע חוביו,  
ויפול בידיהו.

### לשון הקודש

לא פחד להלחם עמהם בקרב.  
ובא ראה, ארבעה מלכים היו, מה  
שנבקש זה לא בקש זה. דוד אמר (תהלים יח)  
ארדוף אויבי ואשיגם ולא אשוב עד  
פלותם. מה הטעם? משום שהיה נשמר  
מן החטאים הללו, ולא נתן מקום  
לשונאיו לשלט, ועל כן רצה לרדף  
אחריהם תמיד, והם לא ירדפו אחרי  
לתבע את חטאיו ויפול בידיהם.

משיב ידו מלהרע, ובשעה שהימין שולט  
על העמים עובדי כוכבים ומזלות לשבר  
אותם, הם הקדוש ברוך הוא עליהם ולא  
מכלה אותם.

ומשום כך, כל מי שהוא חוטא, באותם  
החטאים שדש בהם ברגליו, לא ידע  
עליהם, ופחד תמיד. דוד המלך היה  
תמיד נשמר מהחטאים הללו, וכשהיה  
יוצא לקרב, היה מפשפש בהם, ועל כן

**אָסָא** הָיָה דְחִיל יִתִיר, אַף עַל גַּב דְּהוּא מְפַשְׁשׁ  
 בְּחֵטְאֵי, וְלֹא בְדוּד מְלָכָא. אִיהוּ בְעֵי  
 לְמַרְדֵּף אֲפִתְרִייהוּ, וְלֹא יַגִּית לֹון, וְיִקְטוּל לֹון קְדָשָׁא  
 בְּרִיךְ הוּא, וְכֵךְ הָיָה. דְּכֵתִיב, (דברי הימים ב יד) וַיִּרְדְּפֵם  
 אָסָא וְהָעָם אֲשֶׁר עִמּוֹ וְגו', וְכֵתִיב וַיִּגְוֶף יְיָ אֶת  
 הַכּוֹשִׁים לְפָנֵי אָסָא וּלְפָנֵי יְהוּדָה וַיִּנּוּסוּ הַכּוֹשִׁים.  
 (ובן) דְּדוּד מַה כְּתִיב בֵּיהּ, (שמואל א ל) וַיִּבֶם דְּדוּד מִהַנְּשָׁף  
 וְעַד הָעָרֵב לְמַתְרַתֵּם. אֲבָל אָסָא אִיהוּ רְדִיף וְקְדָשָׁא  
 בְּרִיךְ הוּא מְחִי.

**יְהוֹשֻׁפֶט** מְלֶכְךָ יְהוּדָה, אוֹף הָכֵי גָמֵי הָיָה שְׂאִיל.  
 וְאָמַר, לָא יְכִילְנָא לְמַרְדֵּף וְלֹא לְקַטְלָא.  
 אֲלֵא אָנָּא אֲזַמְר, וְאֵת קַטִּיל לֹון. בְּגִין דְּלֹא הָיָה  
 מְפַשְׁשׁ פֶּל כֵּךְ בְּאָסָא. וְקְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵבֵד לֵיהּ  
 הָכֵי. דְּכֵתִיב, (דברי הימים ב כ) וּבִעַת הִחְלוּ בְרָנָה וְתַהֲלָה

לשון הקודש

לְמַתְרַתֵּם. אֲבָל אָסָא, הוּא רֹדֵף וְהַקְדוּשׁ  
 בְּרוּךְ הוּא מִכָּה.

גַּם יְהוֹשֻׁפֶט מְלֶכְךָ יְהוּדָה כֵּךְ הָיָה מְבַקֵּשׁ  
 וְאָמַר, אֵינִי יְכוּל לְרֹדֵף וְלֹא לְהַרְגֵי, אֲלֵא  
 אֲנִי אֲזַמְר, וְאֵתָה תַהֲרֵג אוֹתֵם, מִשּׁוּם  
 שְׂלֵא הָיָה כֵּךְ מְפַשְׁשׁ כְּמוֹ אָסָא, וְכֵךְ  
 עָשָׂה לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׂכַתוּב (דברי  
 הימים-ב כ) וּבִעַת הִחְלוּ בְרָנָה וְתַהֲלָה נָתַן ה' <sup>ה</sup>  
 מְאָרְבִים עַל בְּנֵי עַמּוֹן מוֹאָב וְהָרָ שְׁעִיר

אָסָא הָיָה מְפַחֵד יוֹתֵר. אַף עַל גַּב שְׂהֵיָה  
 מְפַשְׁשׁ בְּחֵטְאֵי, וְלֹא כְמוֹ דוּד הַמְלָךְ,  
 הוּא רָעָה לְרֹדֵף אַחֲרֵיהֶם, וְלֹא לְהִלָּחֵם  
 בָּהֶם, וַיַּהֲרֵג אוֹתָם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,  
 וְכֵךְ הָיָה, שְׂכַתוּב (דברי הימים-ב יד) וַיִּרְדְּפֵם  
 אָסָא וְהָעָם אֲשֶׁר עִמּוֹ וְגו', וְכַתוּב וַיִּגְוֶף ה' <sup>ה</sup>  
 אֶת הַכּוֹשִׁים לְפָנֵי אָסָא וּלְפָנֵי יְהוּדָה  
 וַיִּנּוּסוּ הַכּוֹשִׁים. (ובן) מַה כְּתוּב בְּדוּד? (שמואל  
 א ל) וַיִּבֶם דְּדוּד מִהַנְּשָׁף וְעַד הָעָרֵב